

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 71 ANULU XII.

Telegraful este de doua ori pe se-
man: joi si Dumineca. — Prenu-
meratiunea se face in Sabiu la espeditura
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretulu prenumerati-
unei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tiefi straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litera
nici, pentru o doua ora cu 5 1/2 cr. et
pentru a treia repelire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 10²² Septembrie. 1864.

Diet'a transilvană.

Siedintia din 14/26 Augustu 1864.

(Desbaterea speciala asupra legii dietale: Unii §§-i din regulamentu.)

Dupa citirea protocolului in limb'a magiara, si dupace se
citesce o petitune a comunei Naseudu: pentru de a fi
representata la dieta prin unu deputatu propriu, precum si
alta petitune a comunei Vingard: pentru de a fi incor-
porata la Sabesiu, eara nu la Ocn'a Sabiului, dintre cari cea
d'antaiu se da comitetului pentru ordinea dietala, ear a dou'a
comitetului pentru inpartirea tieriei:

La ordinea dilei e propunerea lui Puscaru: Dupa
deschiderea dietei se voru esamina nainte de tote actele de a-
legere ale membrilor alesi ai dietei, spre care scopu se voru
forma deosebite despartieminte; pentru cei ce voru intra mai
tardiu, se va compune unu comitetu permanentu. Se prii-
mesce fara desbatere.

Urméza propunerea lui Br. Bedeus: Fiacarui membru
dietalu i sta in voia, a aduce cu scirea Presiedintelui la ordi-
nea dilei unu obiectu, ce nu se afla la ordinea dilei. Br. Be-
deus insa modifica propunerea sea intr'acolo, ca priimesce
§§ii 70 si 71 din regulamentu intregi si neschimbati. (§ 70
suna asi: Fiacare deputatu are dreptu a aduce la vorba unu
obiectu, care nu e pusu la ordinea dilei, prin intrebări indrep-
tate catra Presied dietei, catra Presiedintii despartimentelor ori
ai comitetelor. — Nici candu nu e concesu, a intrerumpe desbata-
rea inceputa prin o interpelatiune. — Interpelatiunile, care va vrea
a i indrepta vre unu membru alu dietei catra Presied. Guber-
niului reg., suntu de a se predá Presiedintelui dietei in scrisu
proviédute cu 10 subscrieri, a se impartasi de catra acest'a
Presiedintelui Guvernului reg. si a se precefi in siedintia. —
Responsulu pe (citesce: la) astfelu de interpelatiuni séu res-
pingerea loru se va tramite Presiedintelui dietei si se va
aduce prin elu la cunoscintia dietei. — § 71 suna: Despre
interpelatiunile facute si responsulu la acelea datu nu e ier-
tatu nici o desbatere.) E sprijinitu.

Gull partinesce acésta propunere, crediendu ca in ade-
veru se tine de legea dietala; numai in aline'a 3 din § 70
aru voi a se dice in locu de: Presiedintele Guvernului: Re-
gimulu tieriei.

I. Balomiri se nvoiesce si cu propunerea Br. Be-
deus si cu a lui Gull; numai in aline'a 4 din § 70 aru dori
sa se dica, ca responsurile sa se tramita la dieta, (ear nu
la Presied. dietei.) Motivulu lui e, ca responsurile sa urmeze
in tote 3 limbile, de ore ce candu s'aru tramite numai catra
Presied. dietei, atunci s'aru poté tramite si numai intr'o limba,
— prin ceea ce legea pentru indreptatirea egala a celoru 3
limbi ale tieriei aru deveni ilusoria. E sprijinitu.

M. Bohatielu in principiu partinesce propunerea
Br. Bedeus, dar specificările cuprinse acolo, ne tinendu-se
de legea dietala, ci de regulamentu, sa remana afara.

La votare propunerea lui Bohatielu
cade,

propunerea lui Gull remane in mino-
ritate (34 votari contra 38),

propunerea lui Balomiri nuse priimesce,
propunerea Br. Bedeus se priimesce,
si astfelu §§-ii 70 si 71 din regulamentu trecu neschimbati
in legea dietala.

Urméza propunerea lui Plecker: spre a se mai priimi
in legea dietala § 16 din votulu minoritati: (Membrii dietei
pentru votarea facuta intru esercitarea chiamarei loru nici de-
cum, ear pentru dechiaratiunile facute intr'asta a loru chia-
mare numai de catra dieta se potu trage la respundere dupa
dispositiunile respective ale regulamentului de trebi.)

C. Schmidt recomanda propunerea acést'a cu atât'a
mai vertosu, căci ea garanteza libertatea vorbirei, de carea
s'au ingrijitu atâtu de multu si constitutiunea cea vechia a
tieriei, dupacum se vede din Aprobata partea II, titlulu I,
articululu 8:

Propunerea lui Plecker e sprijinita si priimita mai
cu un'animitate.

Obert recomanda § 19 din votulu minoritati: (Impé-
ratulu are dreptu de a desfiintia diet'a si sub decursulu pe-
riodului de legislatiune. — Numai catu in astfelu de casu de-
bue fara amanare sa se ordone alegeri noue. — Déca s'au
intemplatu desfiintierea dietei, atunci durarea legiuita a dietei
celei noue se estinde numai pe (citesce: la) acea parte a pe-
riodului de legislatiune, care mai este indereptu.)

Gull n'aru ave nimicu in contra acestei propuneri;
dar crede ca aceea nu se potriveste cu legea dietala, si nici
regimulu n'a priimito in proiectulu seu. Aline'a 1 si 2 nu
le poté accepta nici decatu, dincontra aline'a 3 crede a fi de
lipsa. căci durarea dietei e de 3 ani. Aru dori, ca aline'a 3
sa se ia ca adausu la § 8 din proiectulu comitetului in for-
m'a urmatore: Desfiintiandu-se diet'a, atunci alegerile noue
si chiamările din partea coronei se voru estinde numai asu-
pra tempului restante. E sprijinitu.

Fogarasu nu afla de lipsa acésta dispositiune a le-
gei, de ore ce Mai. Sea are nu numai dreptulu de a desfiintia
diet'a, ci si datorintia de a o conchiamá de nou pe anulu ur-
matoriu. Decisiunea acést'a dar sa remana afara; déca pro-
punerea lui nu s'aru priimi, atunci partinesce propunerea lui
Gull.

Branude Lemény inca afla de prisosu §ulu a-
cest'a si aru dori remanerea lui afara; de altmintrea insa a-
legerile cele noue sa nu se faca numai pe tempulu restante
alu periodului dietalu, ci mai cu séma pentru incungiurarea
speselor pe alti 3 ani.

I. Balomiri: Sa nu se priimesca la desbatere obiec-
tulu acést'a, de orece deputatii se alege pe câte 3 ani, ear
diet'a se conchiamá pe totu anulu.

Dr. Teutsch aline'a 1 si 2 le afla de prisosu, ear
aline'a 3 de lipsa. Pentru Gull.

Obert nu afla diferentia principiala intre propunerea sea,
resp. a minoritati si propunerea lui Gull. Dar de lipsa e §ulu
la tota intemplantia, căci inchiderea dietei e o eventualitate
prelesne posibila, d. e. la schimbarea ministerieloru etc.

Binder inca afla cestiunea forte importanta si parti-
nesce propunerea lui Gull.

Punendu-se la votare priimirea séu nepriimirea de-
cisiunei cuprinse in § 19 alu votulu minoritati, voturile a-
tât'a suntu de impartite, incatu trebuie sa se faca votare
nominala, din carea resulta reieptarea eii cu 39 contra 36 vo-
turi. (Baritiu se abtine dela votare.)

Russu face o propunere cu totul noua: ca adica
ampliatulu alesu deputatu sa nu i se póta trage léfa oficiala,
nici sa i se póta denega concediulu dela oficiu. E sprijinitu.

Branude Lemény nu poté partini propunerea a-
cest'a, parendu-i-se cu totul de prisosu, de ore ce vre unu
astfelu de casu pan'acumu nu s'au intemplatu.

Schuler—Libloy dincontra partinesce cu ener-
gia propunerea lui Russu; căci se poté intemplantia prelesne
vrecnu regimu antiliberalu, care pre ampliatii liberali,
ce s'aru alege deputati, sa cerce a-i impedece dela intrarea
in dieta tragendu-le lefile de ampliatii ori denegandu-le sub
cutare séu cutare pretestu concediulu de oficiu. Sa creamu
prin priimirea propuneri lui Russu unu scutu legalu pentru
ampliatii liberali! (Bravo!)

La votare propunerea lui Russu se priimesce.
Filtsch, pentru de a se impedece desele absentari

ale deputaților dela ședințele dietale și comitetiale, propuneri spre primire în legea dietala §§-ii 24 și 34 din regulamentul, cari i contrage într'unul. (Prin cel'a se îndatorăza membrii dietei a veni regulatu la ședințele dietei, ear prin cest'a a lua parte activa la lucrările comitetelor.) Apoi recomanda asemenea § 39 din regulamentul, in sa nu în form'a lui originala, ci în form'a ce i-a dat'o minoritatea în § 125, care suna asiá: Déca facendu-se în comitetu prin majoritatea voturilor vreo decisiune, séu conchidendu-se vr'o propunere câtra dieta, o minoritate de celu puținu trei membri doresce a aduce parerea minorității înaintea dietei, atunci are acést'a dreptu a-si alaturá parerea reportului seu propusețiunii, si a alege pentru ea unu referinte; totusi sa nu se întârzieze prin acést'a nici predarea, nici facerea reportului ori a propunerii. Apoi atari propuneri, spre a poté sosi în dieta la votare, au lipsa de sprijinire întocmai cá ori si care alta propunere.)

Ambe propunerile suntu sprijinite, si

P r e s i e d. în urm'a descoperirilor facute de Filtsch se vede îndemnatu a provocá pre membrii dietei, cá sa cerceteze mai regulatu ședințele publice si private.

B r a n u d e L e m é n y propunerea d'antâiu o afla de prisosu, cáci asemenea minutii nu se tiou de legea dietala si cáci vatemala demnitătea deputaților si chiaru si veneratiunea câtra Mai. Sea, p. n. carui'a s'aru substerne spre sancționare o astfelu de lege. (Bravo! Bine! în stâng'a si în centru.)

G u l l a partinitu propunerea lui Filtsch, crediendu ca aceea e cumulativa; de altmintrea cu propunerea d'antâiu nu se nvoiesce.

L a v o t a r e numai Teutsch, Filtsch si Plecker se scóla pentru propunerea antâia a lui Filtsch.

U r m é z a a dóu'a propunere a lui Filtsch. **H a n n i**'a o afla de prisosu, si întreba, ca déca se iau atâtea carpituri de ici si de colo, pentrucé sa nu se primésca mai bine regulamentul întregu?!

C. S c h m i d t si **O b e r t** sprijinescu propunerea lui Filtsch, cá sa se garanteze câtu mai bine libertatea personala a deputaților.

F o g a r a s y nu afla deosebire între § 125 si între § 39 din regulamentul.

L a v o t a r e propunerea lui Filtsch se primésce.

Trecendu-se acum iar la proiectulu comitetului, dela care se facuse abaterea, se citește § 72 alu acelu'a.

P l e c k e r propune în aline'a 2 o neînsemnata modificare stilistica. E sprijinitu.

M B o h a t i e l u afla cuventulu „dieta“ cu dóue înticlesuri si propune: ședinția dietala. Nu e sprijinitu făr' de **O b e r t**. (Haritate.)

B i n d e r: Sa se stérge aline'a 2 din § 72. Nu e sprijinitu.

B r a n u d e L e m é n y combate pre **P l e c k e r** si propune în testulu român o modificare stilistica.

C. S c h m i d t partinesce propunerea lui Branu, in sa cu aceea, cá dreptu testu autenticu sa nu se ia german'a séu român'a, ci magiar'a, unde se dice: Tárgy (obiect), ear nu: propunere.

L a v o t a r e propunerea lui **P l e c k e r** remâne în minoritate, ear propunerea lui **C. S c h m i d t** se primésce.

Cu cari ședinția se termina. —

Siedinti'a din 18/30 Augustu. 1864.

(Desbaterea speciala asupra legii dietale: Primirea unor §§-i din regulamentul.)

Dupace se citește protocolulu în limb'a germana si se verifica fara observări, se dau spre citire mai multe petitiuni: a comunei **S o h o d o l u**, a mai multoru locuitori din **C e t a t e d e B a l t a**: spre a fi suferiti în cascioarele lor, pâna la regularea referințelor urbariale; a comunei **S i c u l u m a r e**, spre a fi transpusa la **B i s t r i t i a** si **S a b i u**, ear nu la **N a s e u d u**; ale mai multoru comune de pe **O l t u**, a nu fi transpuse la **A v r i g u**, ci la **F a g a r a s i t u**; în fine a **B r. B r u c k e n t h a l**: cá comun'a **C u s m a** sa fia transpusa la **B i s t r i t i a**, ear nu la **N a s e u d u**, chiaru si candu satenii n'aru voi, pentrucé densulu are mai multa posesiune, decâtu toti satenii. Tóte aceste petitiuni se transpunu la comitetele respective.

L a o r d i n e a d i l e i aru fi § 73 din proiectulu comitetului; dar

A l d u l e a n u propune a se întretiesc aici aline'a 4 din § 48 din regulamentul, care § suna asiá: Proposițiunile regimului sosite la dieta se voru pertractá si decide înainte de tóte celelalte obiecte. Totusi si proposițiunile regimului se

voru supune mai antâiu pertractării în comitetu. — Proposițiunile regimului nu au lipsa de întrebarea sprijinirii, si nu potu fi reieptate fara anteconsultare. — Déca propunerile comitetului asupra substratelor regimului se voru departá de totu ori în unele pârti de ele, atunci voru veni în casulu reieptării propunerilor lui substratele acelea în cuprinsulu lor primitivu la votare. — Regimulu póte modificá ori retrage cu totulu propunerile sele ori si candu. —

Motivulu pentru recomandarea acestui § e, ca altmintrea remânu eschise proiectele regimului. E sprijinitu.

G u l l se nvoiesce cu propunerea lui **A l d u l e a n u**, dar aru primí si alineele 3 si 5, cari le afla fórte de lipsa.

Dupa o scurta observare a lui **A l d u l e a n u**, ca dupa parerea densulu alineele acestea se ntleagu de sine,

L a v o t a r e se primésce propunerea lui **G u l l** împreunata cu a lui **A l d u l e a n u**.

La § 73 **P l e c k e r** adauge a se intercalá: Déca e dubiu rezultatulu votării, atunci se face prob'a contraria. E sprijinitu, chiaru si prin votulu minorității.

D r. T e u t s c h propune, cá votarea nominala sa se faca totdeun'a, decâteori o ceru 10 membri dietali. Propunerea sea o motivéza cu aceea, ca numai astfelu se voru formá in si prin dieta caractere solide politice, cari ori si candu sa aiba curagiulu de a spune opiniunea lor. Votarea nominala adeșori e de lipsa si pentru aceea, cá un'a ori alt'a dintre partide, sa se póta convinge despre sinceritatea celeialalte. E sprijinitu.

B r a n u d e L e m é n y combate acést'a propunere cá un'a ce lovesce în dreptate si în ordinea buna, si cáci nu se potriveste nici cum cu demnitătea dietei, cá ori si candu la post'a séu la capriciulu a 10 membri sa se scóle tóta diet'a, póte câte-va sute de membri. 10 membri potu sa propuna dar nu sa decida, ca face-se-va votare nominala ori nu.

G u l l partinesce propunerea lui **T e u t s c h**, cáci un'a e de lipsa, cá modalitatea votării fiacáru membru sa intre la protocolu, alt'a e de lipsa a se cunósce fia-care membru dupa darea votului seu.

R u s s u propunerea lui **T e u t s c h** o afla de prisosu, ear despre **G u l l** dice, ca ya sa sparia pre cine-va, cá sa nu voteze dupa convicțiune, temendu-se cá sa nu intre în cartea cea négra.

N e g r u t i u partinesce propunerea lui **T e u t s c h**. Asemenea si **M. B o h a t i e l u**, cá si amplotatulu sa spuna francu convicțiunea sea si sa nu-si schimbe parerile dupa umblarea atmosferei.

G a v r. M a n u: Déca **T e u t s c h** întesce prin propunerea sea a pune pe proba caracterulu deputaților, atunci nu partinesce acést'a propunere, dar altmintrea dá.

B r a n u d e L e m é n y repetiesce assertulu seu si espune mai pe largu, ca libertatea parlamentara patimesce prin aceea, déca 10 voru propune, si 20,30,100 voru trebui sa se scóle. Qui nimium probat, nihil probat!

C. S c h m i d t pentru **T e u t s c h**, pre care la înticlesu asiá, ca totdeun'a candu voru cere 10 membri, sa se faca votare nominala.

V l a s s'a inca partinesce pre **T e u t s c h**, pentrucé votarea nominala e unu mijlocu prébunu de a impacá consciința sea si a se justificá înaintea opiniunei publice.

L a v o t a r e propunerea lui **D r. T e u t s c h** se primésce mai cu unanimitate.

Nainte de a se trece la § 74, **D r. T e u t s c h** a cerutu cuventu, pentru de a face o propunere, carea crede ca se va primí de toti, chiaru si de **B r a n u**. Apoi, dupace dá o deductiune istorica despre desvoltarea si urmările votului curiatu (votării dupa natíonalități) în dietele vechi transsilvane, propune: O minoritate de 20 membri celu puținu are dreptulu de a dá opiniune separata la protocolu si a o aduce astfelu la cunoscinti'a principelui. — Dreptulu acést'a, dice, este de mare importanția si trebuie sa priveghiámu pentru pastrarea lui; cáci astadi va fi natíunea acést'a, ear mâne cealalta în minoritate, si acést'a apoi, neavendu speranția nici barem ca opiniunea eji va ajunge la cunoscinti'a Imperatului, aru luptá o lupta desierța si desperata, pecandu déca i se cede dreptulu acést'a, ea se mangaiá celu puținu cu aceea, ca parerea eji va veni la cunoscinti'a Imperatului. (**G u l l** e fórte activu pentru propunerea acést'a.)

B r a n u d e L e m é n y face lui **T e u t s c h** o observare personala.

F o g a r a s y în cuventu mailungu în ca se declara lângu propunerea lui **T e u t s c h**; ear acést'a, (pe semne în urm'a solielor lui **G u l l**), mai adauge în conceptulu seu, ca opiniunea minorității sa se primésca numai la protocolu, si sa se amintésca si în reprezentatiune.

I. B a l o m i r i nu afla potrivita propunerea lui Teutsch cu chiamarea dietei. Propunerea acest'a are de scopu de a mijloci, ori ca Mai. Sea numai sa scie, ori apoi ca sa si in-trebuintieze votulu minoritatii. La casulu d'antaiu nu e de lipsa, pentruca Mai. Sele se substernu toate actele dietei; la casulu alu doilea inea nu e de lipsa, pentruca nici o lege nu se pote aduce, deca nu e si cu consimtiamentulu dietei. Dupa propunerea lui Dr. Teutsch majoritatea si minoritatea s'aru infatisia naintea Mai. Sele ca doue partide naintea judecatii.

B i n d e r apera propunerea lui Teutsch cu atata mai vertosu, caci diet'a transilvana nu se tine in Vienn'a, nemijlocitu sub ochii si urechile Imperatului, ci in Ardealu, si caci asi'a a fostu si dupa constitutiunea cea vechia a terei, si dispositiunea acest'a n'a fostu spre stricarea nici unei natiuni. (Membrii din centru misca toate petritele.)

M i c h. B o h a t i e l u inca va, ca minoritatea sa aiba a-silulu seu in parlamentu si inaintea Domnitorului, de si nu propunerea minoritatii, ci numai a majoritatii devine lege. Deci propune: De sine se'ntielege, ca numai conclusulu majoritatii se pote privi ca lege a dietei. E sprijinitu d'abia.

E i t e l combate aditamentulu lui Bohatielu ca de prisosu.

B r a n u d e L e m e n y nu atatu in principiu, catu in privint'a numerului membrilor, cari potu forma o minoritate, nu pote partini pre Dr. Teutsch. Intr'unu comitetu de 8 membri trebuie sa fia celu putinu 3, pentruca sa pota forma o minoritate. Aplicandu si aici chei'a acest'a, aru result'a, ca numai minoritatea cea mai mare, carea se pote, are dreptulu de a forma o minoritate valida, capace de a da votu separatu. Deaceea propune, ca minoritatea acest'a sa fia celu putinu de 30 membri. E sprijinitu.

F o g a r a s y pentru Teutsch. (Helyes! Bravo! in centru.)

C. S c h m i d t se bucura, ca propunerea lui Teutsch au aflatu atata sprijinire, caci e convinsu, ca legea acest'a are motivulu seu in referintiele patriei nostre. Toti voimu indreptatirea egal'a tuturoru poporeloru, alu carei razimu este municipiulu. Propunerea lui Bohatielu o afla de prisosu, dar nici cu Branu nu pote consimti.

G a v r. M a n u: Despre numerulu membrilor, cari sa pota forma minoritate indreptatita la votu separatu, nu pote fi vorba, pana candu nu se scie numerulu totalu alu membriloru dietei. Densulu propune $\frac{1}{5}$ a tuturoru membriloru de fatia. E sprijinitu.

C. S c h m i d t contra lui Manu, pentruca iubesc precisiunea. Ce vomu sa damu minoritatii, sa-i damu pe fatia!

N e g r u t i u nici cu Branu nici cu Manu, ci cu Dr. Teutsch.

M. B o h a t i e l u, dupace au ajunsu la convictiunea aceea, ca votulu minoritatii nu pote fi normativu, retrage propunerea sea de mai nainte si propune: Minoritatea indreptatita la votu separatu sa constee din $\frac{1}{3}$ a membriloru presintii. E sprijinitu.

H a n n i a observa, ca propunerea lui Mich. Bohatielu nu e noua, ci e numai propunerea lui Manu. (I se observa, ca Manu a votu $\frac{1}{5}$, ear Bohatielu va $\frac{1}{3}$; Hanni'a renuncia la cuventu.)

P u s c a r i u numerulu de 20 lu afla forte potrivit.

L a v o t a r e propunerea lui Teutsch in principiu se priimesce,

propunerea lui Mich. Bohatielu nu se priimesce,

propunerea lui G. Manu nu se priimesce,

propunerea lui Branu de Lemeny nu se priimesce,

propunerea lui Teutsch se priimesce.

Cu acestea siedinti'a se termina.

Metropoli'a romana.

(Voce din Ungari'a.)

⊙ Opiniunea publica si jurnalele straine, potemu dice, ca se ocupa forte multu in dilele acestea cu caus'a cea mai importanta pentru noi Romani de biseric'a gr. or., cu caus'a Metropoliei nostre; cu atatu mai vertosu, caci dupa alegerea Metropolitulu serbescu, si intarirea lui prin Maiestatea Sea Imperatulu, Sinodulu Episcopiloru astadi se consulteze in Carlovitiu despre ordinarea cauzeloru bisericesti si pote ca si scolare.

Aci firesce, dupa atate plansori, rogari, deputatiuni, din vocea Maiestatii Sele a trebuitu sa vina la ordinea dilei si pertractarea causei Metropoliei nostre, va sa dica: despartirea Romanilor de religiuca ortodocsa, de catre ierarchia ser-

bésca, o cauza atatu de ponderosa, catu marturisimu cu consciintia curata, ca dela deslegarea fericita a ei atarna cultura poporulu si clerulu nostru in viitoriu.

La pertractarile sinodulu, precum cetimu nu numai in jurnale, ci si in epistole private, unii barbati fruntasi ai Romaniloru suntu invitati prin comissarulu regescu in numele Maiestatei Sele, cu votu consultativu spre descurcarea treburiloru nostre comune bisericesti, dreptu semnu de bunavointia din partea Guvernulu; mai suntemu insciantati din isvore sigure, ca sinodulu curatu serbescu a recunoscutu de a dreptulu, ca Romanii ortodocsi in poterea legiloru canonice potu si este de lipsa sa fia despartiti de Serbi.

Principiulu acest'a astadi este stabilitu, urmeza de sine despartirea in fapta, va sa dica: sinodulu va trebui sa se apuce de deslegarea practica a cestiunei de despartire.

Insa, precum scim, sinodulu aci a datu de nisce pedeco atatu de insemnate, catu despartirea totala a Romaniloru de Serbi nu se pote accepta inca deocamdata. *)

Si cari suntu pedecile acelea? *)

Bunurile! se dice, ca fratii Serbi nu suntu in curatu cu sine insusi, candu vine la pertractare intrebarea despre „alu meu si alu teu;“ caci de orece noi cei ce pana acum'a amu fostu legati cu ei in spiritualibus et materialibus, vomu fi despartiti de densii cu toate averile, bunurile acele, ce suntu ale noastre, ale Romaniloru greco-orientali, precum: monastirile cu bunurile ce se tinu de ele, fondurile bisericesti si scolastice, averile rem se tinu de metropoli si episcopi, ce se administreza prin fratii Serbi si mai multe de aceste voru trebui sa cada in partea nostra.

Insa intrebamu: cari suntu bunurile acele, ce trebuie sa cada in partea nostra dupa dreptu si dreptate si cari astadi ni se punu de pedeca la despartire? **)

Acest'a in adeveru este o intrebare atatu de ponderosa, catu aru merita o desbatere fundamentala din partea jurnalistice, cei si a barbatiloru nostri, cari cunoscu din firu in peru caus'a serbo-romana, ca asi'a opiniunea publica nu numai a Romaniloru, ci si a strainiloru sa fia chiarificata in asta privintia, ear de alta parte si pentru aceea, ca generatiunea tinera, carea adi mane va pasi in loculul aceluor lei, cari se luptara cu bravura pana candu Romanulu potu deveni la stadiulu de astadi— sa aiba cunoscintia deplina din capulu loculu despre toate lucrurile si cestiunile natiunale ale nostre si legile pe cari ne basamu totu dreptulu nostru in privint'a despartirii! ***)

Naru fi ore cu cale tocmai acum'a, candu devine lucrulu la frangerea de pane, ca barbatii nostri si jurnalistice sa ne arete modulu celu mai salutaru si celu mai dreptu, prin care s'aru pote efeptu despartirea totala? cine scie, dintre mai multe proiecte si desbateri nu s'aru alege ore un'a, carea apoi ar servi de cinosura tuturoru Romaniloru? De ce suntu diuarele, deca nu pentru lalirea cunoscintieloru si formarea opiniunei publice? †)

Aci nu se pote desvinovati nimenea cu argumentulu ca dora desbateri de aceste nu s'aru pote strecura prin ciurul censurei; caci deca Guvernulu insusi recunoste, ca esista cestiunea metropoliei romane, nu pote nega dreptulu jurnalistice, ca legile fundamentale si dreptulu nostru, pe care ne basamu, sa nu le aduca la lumina, si sa nu le desbata publice in interesulu amenduor'a!

Amu dori, ca si pana candu va esi brosiurica (amintita si in Telegrafu) despre caus'a serbo-romana, barbatii nostri, cari incaruntira in luptele aceste, sa ne arete din firu in peru toate fazele, prin cari a trecut'u caus'a metropoliei romane pana

*) Se pare ca D-lu corespundinte nu e informatu de ajunsu despre cele intemperate si otarite in Sinodulu episcopescu din Carlovitiu. Noi asiguramu atatu pre D-lu corespundinte catu, si pre integulu nostru publicu, ca despartirea totala a Romaniloru de catre Serbi se pote accepta curendu, fara sa ne facemu vreo iluziune, de ore ce se scie din isvoru siguru, ca Sinodulu amintitu au decisu un'animu infintiarea unei Mitropolii romane, de carea voru avea a se tine toti Romani din Ardealu, Banatu, si Ungari'a. Acelasi Sinodu au otaritu si nisce principie pentru aceea impartire, si dupa aprobarea loru din partea Regimulu se voru pune acelea in efecturare, va sa dica: Mitropoli'a romana de relegea gr-or. se va potea infintiati numai decatu. Red.

**) Sinodulu amintitu sau ingrijatu si pentru aceasta, activandu pre Epii din Aradu si Bud'a cu cate doi barbati de incredere din Romani si Serbi, ca sa cerceteze socotelele, si sa eruze partea aceea, ce compete natiunei romane. Red.)

***) Fara indoiala se voru aduce aceste impregiurari la cunoscintia publica, cum voru potea sci barbatii nostri de incredere acele impregiurari. Interesarea si motiunea D-lui corespundinte demne de tota laud'a, suntu comune tuturoru Romaniloru binesimtiloru. Red.)

†) Mai multe proiecte nu esista in privint'a dispusetiunei, de ore ce un'animu Sinodulu au decisu, ca aceea are a se face pe bas'a natiunitatii, si asi'a in aceasta impregiurare este garantia a curendu infintiandei nostre Mitropolii. — Red.)

în diu'a de astăzi, precum și modurile practice ale despartirii nu numai, ci și să ne arate: cari sunt bunurile acele, la cari după credința noastră avem dreptul la despartire? cum și prin cine s'au fondat, administrat? cum s'aru poté efectui d. e. dotarea Metropolitului și a clerului întregu român din venitul acestora bunuri, seu: în easul neasceptat, deca din monastirile greco-orientale nici un'a n'aru cadé în partea noastră, cum? și prin ce medii s'aru poté provedé Metropolitul român cu salariu? Oare dotarea din partea Guvernului, ori a poporului întregu merita mai multa apretuire cu privire la autonomia bisericeii noastre? dar apoi școlile?

Ba ce e mai multu demarcarea tiermurilor, pâna unde s'aru estinde Metropoli'a româna, asemenea este pe vedute o chestiune importantă. N'aru fi ôre la locul seu a aretă cu date statistice poporimea Românilor din ierarchia d. e. a Aradului, Temisioarei și a Versietului, că asiă iluziunile unor'a și altor'a să péra că fumulu?! *)

Multe de aceste ascépta la deslegare definitivă, fără cari n'avemu nici viétia, nici putere, nici desvoltare natională. — De ce nu esu dara la lumina cei ce aru poté servi de îndreptariu cu svatul, sciintia și esperintia lor?

Tinerimea se dice că este sperantia a natiunii, însă putina sperantia avem în ea, deca va fi silita a începe de nou, și nu va poté continuá acolo, unde au finitu betrâni.

Apoi deca ar și existe atare carte mucedită, unde s'aru poté aflá date despre tóte aceste, ast'a nu ne folosesc prea multu deca nu ni-o arata, nu ni-o ăsplica nimenea, ear de alta parte, deca în diuarele române aru fi fostu atare corespundintia seu articolu în privintia metropoliei române, credemu, că de aceea remâne adevéru proverbialu: Repetitio est mater studiorum.

Dia zelu câtu mai multu, și din nepasare câtu maiputinu! **)

Sabiiu în 6/18 Septembrie. Esc. Sea P. Eppu diecesanu Andreiu Br. de Siagun'a sosi astăzi la 5¹/₄ după amédi din caletoria sea dela Mehadi'a și Carlovitu.

Varietăți și noutăți de di.

(Multiamita publică.) Subscrisulu petrunsu de recunoscintia câtra toti acei Români cu simtiu adevératu nobilu, cari n'au crutiatu dinariulu lor, fără l'au datu în listele deschise pentru mine, cu care ajutoriu numai am fostu în stare în anulu trecut a continuá studiile juridice, — aduc, cu deosebire Rvds. Domnu Protosinghelu Nicolau Pope'a că colectoru, toturor P. T. deputati români, și Dlui Professore la academi'a c. r. de aici Schuler—Libloy; precum și Dloru colectanti Alessandru Herbay jude procesuale în Ili'a; și Ambrosiu Luch parochu gr. or. în Câmpuri, în fine d. Dr. Lazaru Petco et Dómneia sea multiamita publică. Ambrosiu Bersanu, juristu.

Tax'a pentru eliberarea dela militia pentru anulu 1865 s'a statoritu cu 1200 f. —

Pétr'a fundamentala la biserica gr. or. din Mercurea se va pune cu solemnitate démna Joi în 10/22 Septembrie. D. Jude reg. Ili'a Macelariu, acumu consiliaru gub., va prin acést'a a relasá unu frumosu monumentu alu activității se de oficialu, Român și crestinu.

Principatele române unite.

Diurile de dincolo de Carpati ne aduc sciri interesante despre entusiastic'a serbare a dilei de santulu Alessandru. Diu'a acést'a, care este totdeodata și onomastic'a Domnitoriului Alessandru Ioann I., nu fu serbata numai la cetățile de însemnătate ale României, ci ea fu o di de serbatore în tóta tier'a. Acést'a di se vede a fi fostu și unu sinceru respunsu la tóte actele importante seversite sub regimulu Domnitoriului presente.

„Bucimulu“ ne spune, că s'a publicatu legea constringerei corporale. Ne pare bine că „Bucimulu“ după ce afirméza, că o astfel de lege e combatuta în statele civilizate, constatéza, că în Români'a va fi o cura pentru moralitatea decadiuta; căci și noi suntemu convinsi, că printrens'a se va radica și se va assecurá, spre celu mai mare avantaju alu éfi, creditulu tieri.

De pe câmpulu literariu avem sa anunțiamu publiculu nostru, că „Tesaurulu de monumente istorice“, alu d-lui Papiu Ilarianu reapare. Lâga acést'a ni se spune, că mai esc

*) Demarcarea tiermurilor se va estinde pâna la locuintele Romanilor în masse mai mari, și mai mici, și această ne poté multumi decamdata; ear datele statistice astăzi nu lepotemu avea, căci ne lipsesc jurisdicțiune. — Rabdare, și tóte voru fi. Red.)

**) Periódele din urma arata precátu zelulu infocatu alu Dlui Corespundinte câtra binele comunu, pe atât'a și convingerea sea morala despre audirea vocii unor barbatu, carii au chiamare a fi conducatori în treab'a Mitropoliei noastre, că de acesti sa se arete posterității calea, pe care are a pasi și a propasi în ventoriu. — Credemu tare, că barbatii nostri conducatori nu voru lipsi a multimi publiculu cu desluciri necesari. Red.)

la lumina o fôia supletoria celei de mai înainte: Archiv'a istorica a României de D-lu Hajdeu. Ne aru paré fôrte bine cându acést'a scriere aru corespunde mai multu programei ce-si propune, decum s'a intemplat cându esise o alta fôia de felulu acést'a totu sub redacțiunea Dniei Sele. „Lumin'a.“

Dupa o scire privata a „Concordiei“ d. Papiu Ilarianu aru fi numitu ministru de interne.

Prospectu politicu.

Conferintiele din Vienn'a mergu mersulu — melculu. Danesii cauta tempu de a-si castigá amici și mijloce, spre a stôrce dela puterile germane conditiiu câtu mai bune. Unu jurnalul prussescu dice, că de va merge totu asiă, în 12 luni pacea e facta. —

Regele Prussiei au avutu intalnire cu Imperatés'a Franceiloru în Schwabach; totu acolo se va intalni în 9/21 Sept. și cu Imperatulu russescu.

Nr. 29—1 Publicatiune de concursu.

Comitetulu Asociatiunii transilvane, în urmarea conclusului adusu în ședintia II. adunării generale tinuta la Hattieu în 2 Augustu a. c. publica prin acést'a concursu la unu stipendiu de 50 fl. v. a. destinat pentru unu teneru român, carele voiesce a se perfectinâ în art'a stenografiei.

Concurentii la acestu stipendiu, au de a-si tramite concursesele se prevediute cu documentele necesari, la comitetulu Assoc. transilvane, pân' în 1 Maiu c. n. 1865. *)

Din ședintia comitetului Asociatiunii transilvane tinuta la Sabiiu în 6 Septembrie n. 1864.

*) Suntu posite și celelalte jurnale române, a reproduce în colónele se acestu concursu.

Nr. 25—3 Concursu.

La scól'a capitala româna ortodoxa orientala a Protopresbiteratului Dobrei în Dobr'a devenindu doue posturi de Invatiatori vacante, se escrie concursu pâna în 22. Septemvre 1864 st. v. cu unu salariu anualu de 400 f. v. a. pentru fiecarele. —

Individii, cari voru competá la îmbracarea acestora doue posturi, trebuie sa fia de natiunea româna și de religiunea ortodoxa orientala, că sa pota corespunde caracterului nationalu și confesionalu alu școlei, și au a se adresá pâna la datulu descriu câtra Eforia scolara din Dobr'a provediendu-si recursele lor.

1) Cu atestatu de botezu

2) Cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, seu despre ocupaciunea de mai înainte, precum și despre portarea morala, politica, și cunoscintia limbiloru patriei. —

Inspectorulu districtualu și Presedintele Eforiei școlei capitale a Protopresbiteratului ort. or. din Dobr'a, — Nicolau de Crainicu. Protopresbiteru.

Nr. 28—1 Concursu,

ce se deschide la scól'a provisorie comunală din Vistea inferiôra, pentru unu docente. Acést'a scôla va fi numai pe anulu curgatoriu provisoriu comunală, ear mai incolo se va organizá de scôla centrala pentru cerculu fostei 8 Compagnia granitierésca.

Salariulu pe anulu acést'a provisoriu va stá din 180 f. cuartiru liberu cu 2 odâi, bucataria, pivnitia, gradina de legumi, 6 orgii de lemne și 6 jugere aratura, dela concurentii se cere de documentare:

- 1) că este românul de legea gr. orientala,
- 2) testimoniu cumca a studiatu pedagogia, seu patru clase gimnasiale,
- 3) atestatu de botezu dela diregatori'a politica,
- 4) pe lângă limb'a româna sa cunósca și limb'a nemtiésca și cantările bisericesci.

Salariulu se va radica din Cas'a comunală în tóta lun'a anticipative.

Tóte aceste documente concurentii le voru tramite celu multu pe la finitulu lui Sept. a. c. cal. nou la subscris'a deregatori'a comunală.

Vistea inferiôre 4 Sept. 1864

Deregatori'a comunală din Vistea inferiôra.

Nr. 21.—1. Edictu.

Prin care Ann'a lui Iosifu Pecurariu din Racoviti'a, scaunulu Sabiiului, care cu necredintia au parasitu pe legiuitulu ei barbatu Dimitrie Cándea din Poian'a scaunulu Mercurei, fara a se sci locul aflării ei, se provóca prin acést'a, că în terminu de 1 anu și o di dela datulu de fatia negresitu sa se infalsiesze inaintea scaunulu protopopescu subscrisu, căcila din contra procesulu incaminatu se va otári și fără de dens'a în intiesulu ss. Canóne bisericesci. Sabiiu 1. Augustu 1864.

Petru Badila, Prot. gr. res. alu Mercurei.